

NARODNI GOSPODAR

GLASILO GOSPODARSKE ZVEZE.

Člani Gospodarske zveze dobivajo list brezplačno.
Cena listu za nečlane po štiri krome na leto; za pol leta dve kroni;
za četrt leta eno krono; posamezne številke po 20 h.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cene inseratom po 20 h od enostopne petit-vrste, za večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 143.

V Ljubljani, 24. decembra 1903.

Poštno-hran. št. 849.872

Čitateljem!

„Narodni Gospodar“, glasilo „Gospodarske zveze“, končava s to številko svoj IV. letnik. Važne izpremembe na združnem polju so se tekom tega leta izvršile, uvedel se je revizijski zakon, in v očigled vsemu temu je tudi „Gospodarska zveza“ spremenila si pravila.

Naš list bode, kakor doslej, tako tudi naprej, krepko zastopal združne interese, ter po možnosti skušal koristiti razvoju slovenskega združništva. Da bode ostal zvest svojim dosedanjim načelom, ter ostal tudi za naprej strogo strokovno združno glasilo, tega nam ni treba še posebej povdarjati, vsaj je za to porok že listova preteklost.

Končno nam je prijetna dolžnost, izreči najtoplejo zahvalo vsem p. n. gg. sotrudnikom. Prosimo jih, da nas podpirajo tudi še nadalje.

Člani „Gospodarske zveze“ dobivajo list brezplačno.

Cena listu za nečlane je:

za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za četrt leta 1 K.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cene inseratom po 20 h od enostopne petit-vrste, za večkratno insercijo po dogovoru.

Kmetijstvo.

Kaj naj počnemo po zimi?

Tako se poprašuje marsikak gospodar, ko nastopijo dolgi zimski mrakovi ločeni po kratkih dnevih. In vendar daje ravno zima napredka željnemu kmetovalcu najlepšo priliko za koristno delovanje. Dočim je zima za marsikako hišo samo čas postopanja in duhomornega kratkočasenja s kartami, klepetanjem in špiritom ali pa s še hujšimi rečmi, namreč pogrevanjem starih prepirov in tožba, more biti zavednemu gospodarju ravno ta doba dragocen čas dušne zbranosti in razširjenja njegovega znanja. Dolgi zimski večeri ga najdejo ob prijazni svetilki v krogu družine ter v družbi te ali one dobre knjige. Iz knjig zajema priden gospodar mnog lep nauk o svojem poklicu, morda pa tudi prepričanje, da moremo v današnjih razmerah s pridom kmetovati le, ako rabimo namesto dražega ročnega dela bolj stroje, ako vpeljemo boljše plemensko živino, ako rabimo močna krmila in umetna gnojila. Na drugi strani so pa tudi naprave, ki nam gospodarstvo olajšujejo in dohodke povišujejo, na pr. naprava dobrih poljskih potov, zaokroževanje ali komasacija zemljišč, osuševanje, uravnavanje voda i. t. d., vse te naprave, pravim, so lahko največjega pomena za zvišanje naših dohodkov.

Seveda v večini slučajev posameznik nima niti denarja niti moči, da bi izpeljal sam take izboljšave, stroji stanejo peneze in njihova nabava se posamezniku ne izplača. Mleko na pr. se da pravilno le s pridom vnovčiti, ako ga imamo na razpolago v večji množini, in poljska pota se dado večinoma izboljšati samo takrat, ako je večje število posestnikov za to.

Vse to nas vodi in sili k prepričanju, da zamoremo doseči kmetje svoje cilje prav za prav

edino le v združenju z drugimi kmetovalci, ki bi si tudi radi kaj priboljšali. V tem združenju kmetovalcev v zadrugah tiči rešitev in prihodnost celega našega kmetijstva.

Tako združenje se lahko prične v najmanjši vasici, ako je le en sam delaven človek v vasi, ki ustanovi bodisi kmetijsko ali izobraževalno društvo ali kaj podobnega, v katerem zbere one može in mladeniče, ki se žele kaj naučiti, do živa prepričani, da še ne znajo vsega, kakor misli marsikak telebavs. S temi pametnimi ljudmi se naš vrlina pogosto shaja, prebero se razni listi, ter se razpravlja o njihovi vsebini, na to pa pridejo na vrsto še razna druga kmetijska in krajevna vprašanja. V tem oziru bi si pridobila posebno preč. duhovščina in visoko cenjeni učiteljski stan za slovensko ratarstvo lahko ogromnih zaslug, ako bi se na ta način zavzeli za kmetijstvo; sicer se pa to v marsikakem kraju že godi, kar z zadoščenjem povdarjamo. Od splošnih rečij bomo kmalo prešli in se razgovarjali o zadevah, ki so za krajevne razmere posebno priporočila vredne in ki se dado izpeljati s skupnimi močmi. Začeli bomo morda in najraje s krajevno hranilnico in posejilnico; ta obenem lahko oskrbuje tudi skupno nabavo semen, gnojil, močnih krmil i. t. d., pri čemur ima vsak posameznik ta dobiček, da dobi boljše blago po znižani ceni.

Skupno se lahko nabavi razno orodje in stroji, ki je rabijo društveni udje menjavaje n. pr. žitni čistilnik ali trijer, drobilni mlin (šrotovnik), slamoreznica, mlatilnica na gepelj i. t. d. Kmalu pridejo ljudje do prepričanja, da se da primanjkujoča opravilna glavnicca lahko dobiti s pomočjo kake hranilnice, pri kateri članovi skupno dobro stoje za izposojeni denar.

Združitev ima za posledico tudi skupno prodajanje pridelkov, in

to se godi v največji meri pri nas ozir mleka. Najpriprostejši način je tukaj izdelovanje masla, pri čemur dobivajo udje posneto mleko nazaj, da ga porabijo v domači hiši za hrano, pa tudi za teleta in prešiče.

Druge vrste zadrug so n. pr. krajevne zavarovalnice za živino, pri čemur se nesreča pri živini, ki je zadela kakega uda na vse enako porazdeli in se tako posameznik obvaruje večkrat občutne škode.

Važna in zelo koristna reč je tudi udeležba kmeta pri občinskih zadevah. Davčno breme občin je večkrat zelo veliko, tako da je za vsakega posameznika koristno, da ve in se prepriča o občinskem gospodarstvu, kjer je mnogokrat doma brezbriznost in nered in zasebno dobičkarstvo oškoduje občno korist.

Tukaj se ima tudi zastaviti kol, da se oživotvorijo splošno koristni načrti, ki se pogostokrat brez podpore veččega župana in obč. sveta sploh ne dado izpeljati, kakor na pr. uravnava poljskih potov, izboljšanje potov in cesta, uravnava potokov, upeljava obč. junca i. t. d. Koliko jih je, ki mislijo, da so popolnoma spolnili svojo dolžnost, ako skrbe za svojo domačo hišo, in prepuste javne zadeve drugim, od kojih se nam potem ne sme čudno zdeti, ako imajo te zadeve za popolnoma lastne svoje predpravice ter ob enem vedno tlačijo v ospredje svojo korist.

Ako vse to zahtevamo od kmetovalca sedanjega časa, pa ob enem ne smemo pozabiti, da moramo ob enem tudi od njega zahtevati večje izobrazbe. Dandanes se je že povsodi v svetu prebilo prepričanje, da dobrega gospodarja ne nareja samo delo in varčnost, ampak da je treba k temu tudi znanja in modrosti, ako se hoče z velikim pridom gospodariti. Zato bomo skrbeli, da naši otroci pridno

hodijo v šolo in bomo zasledovali njihov napredek, za kar nam daje zopet zima dovolj prilike. Posebno tudi ne bomo trpeli, da bi se naša odrasla mladina po zimi potepala okoli v raznih družbah. Skrbeli bomo, da porabijo bolj odrasli naši fantini in hčere zimske večere v izomiko srca in glave in jim bomo preskrbeli koristnih in podučnih knjig. Če le mogoče, se ne bomo zadovoljili pri sinovih z onim kmetijskim znanjem, ki jim ga more dati domača hiša, ampak jih bomo poslali v kmetijsko šolo, da tam razširijo svoje znanje. V ta namen bi bila zimska kmetijska šola še najbolj pripravna, a žal, nobene nimamo. Če je le količkaj mogoče, pošljimo svojega sina h kakemu dobremu gospodarju v drug kraj; to pa zato, da se dečko nauči, kako se kaj drugodi gospodarji in da ne postane enostransk. Pri nas imamo namreč mnogo razvad, veliko zanikrnosti in upornosti proti vsaki novi reči največ zato, ker mislimo da je povsodi tako in nam primanjkuje primere z drugimi, naprednimi gospodarstvi.

Na isti način moramo skrbeti za svoje hčere, kajti po pravici se slišijo pritožbe, da je vedno manj deklet, ki bi imele veselje in ljubezen za kmetijski poklic; in vendar si boljše bodočnosti za kmetijstvo ne moremo misliti brez sodelovanjá vrlih in za naš stan vnetih gospodinj. Tudi zanje nimamo gospodinjske šole; vendar se nam pa zdi največ vredno za kmetsko dekle to, ako more priti za nekaj časa v hišo, kjer je doma vzgleden red, varčnost in pravilna razdelitev hrane, kar na deželi precej redkokrat nahajamo. V tem oziru zamore mesto izpopolnjevati deželo in blažilno vplivati nanjo. Le škoda, da se ljudje tako zelo boje stroškov in truda za izobrazbo mladine, ko bi vendar lahko vedeli, da je ravno to ona hranilna vloga, ki nese še največ obresti in nam daje poroštvo, da

je naša s težo privarčevana glavniča dobro naložena.

Zima je pa tudi najboljša prilika za negovanje družinskega življenja in ravno tukaj, v domačem krogu, v mirnem in zadovoljnem skupnem življenju hišnega gospodarja in gospodinje z otroci in posli, v prijaznem občevanju s sosedi in prijatelji, moramo iskati pravih tal, na katerih more kliti in vspevati veselje kmetovo za življenje in trpljenje. Kakor lepo obdelane njive, tako naj tudi domača hiša kmetova vsem spričuje, da imamo pred seboj vzorno kmetijo in gospodarstvo, ki bi rado tudi druge pripravilo do posnemanja, zato, da bo stal kmečki stan tudi z naprej kot najmočnejši steber družbe in države pred našimi očmi.

Poljedelstvo.

Zboljšanje travnikov in pašnikov.

Pašnike in travnike je moč zboljšati na razne načine in sicer z osuševanjem in namakanjem ali pa s tem, da se njim da več redilnih snovij na razpolago, na ta način ne dobimo na svojih zemljiščih samo kislih in močvirnatih trav, ki so zelo skromne v svojih zahtevah, ampak omogočimo bogotno rast sladkih trav in detelje, ki jih živina vse drugače obraja.

Ker se je živina dandanes podražila, sledi iz tega, da ima tudi stot sena, ozir. množina zelene trave, ki je potrebna za napravo 1 q sena mnogo večjo vrednost, nego popreje, da more in sme tedaj tudi kmet precej več izdati za zboljšanje svojih zemljišč. Če tudi je še veliko ljudij dandanes, ki v tem oziru čisto nič ne store, ampak vse v skrb prepuščajo le ljubemu Bogu, ki da svoj solnček sijati in svoj dežek rositi na dobre in krivične, vendar postaja vedno večje tudi število onih, ki umejo pravilneje računati in tako tudi vidimo, da se rabi vedno več apna, Tomaževe žlindre in kajnita, bodisi

posamič, bodisi v pravilni zmesi, pa tudi dohodki pravilno štipanih travnikov so dvakrat večji od neštupanih, ob enem pa poganja na takih travnikih vedno več dobrih trav in sladkih deteljic. Računati imamo torej ne samo z večjim pridelkom krme, ampak tudi z večjo vrednostjo enote; in v kakšnej meri pa rastejo pri tem vrednosti, naj pokaže naslednji slučaj:

Državna kmetijska šola v Wageningenu na Holandskem je delala dve leti gnojilne poskuse na nekem ne ravno slabem, toda kar ljudje pomnijo popolnoma zanemarenem svetu. Poskušala je z apnom, kajnitom in Tomaževo moko. Na 1 hektar so pognojili z 500 kg žlindre, 500 kg kajnita in 600 kg žganega apna, deloma vsako gnojilo zase, deloma v raznih zmesih in sicer to začetkom listopada prvega leta, pozno na jesen drugega leta pa so ponovili gnojenje s kajnitom in žlindro. Gnojenje je ostalo na vsak hektar 122 kron 40 vin. Dočim so dale negnojene parcele 7780 kg sena (suhega) na 1 hektar, je poskočil pridelek na onih parcelah, ki so bile pognojene z vsemi tremi gnojili na 12.280 kg za hektar; kajnit in žlindra sta dala pridelka 9700 kg, žlindra in apno pa 9940 kg na hektar.

Koliko je bilo pri tem gnojenji tedaj čistega dobička?

Ako odštejemo stroške za gnojenje je znašal preostali dobiček: pri gnojenji s kajnitom in žlindro 52 K 90 v., pri gnojenji z apnom in žlindro 74 K 48 v., pri gnojenji vseh treh gnojil (Tomaževe žlindre, apna in kajnita) 147 K 96 v. za 1 hektar.

V zadnjem slučaju se je obrestovala glavniča za gnojila bogato s 120 %, in ta slučaj nam mora biti najjasnejši dokaz za to, da se da tudi še danes v kmetiji zaslužiti denar, ako le človek zna na pravem koncu prijeti.

Bukovinski kmet. list.

Naravni in umetni gnoj.

Učinek hlevskega gnoja na njivi je dvojen: hlevski gnoj na eni strani redi, ker povrne en del redilnih snovij, katere smo vzeli zemlji v obliki žetve; deluje pa drugič tudi mehanično s tem, da zemljo rahlja, ker slamnate bilke drže narazen prstene delce in tako omogočujejo, da morejo zrak, gorkota in vlaga blizo; po gnoju postane prerahla zemlja bolj zvezna, preveč zvezna pa se zrahlja in postane bolj mila; ob enem imajo lažji pristop razne bakterije ali glivice, ki razkrajajo in oživljajo zemljo.

Prvi glavni razloček med hlevskim in umetnim gnojem je ta: Z umetnim gnojem zamoremo nadomestiti hlevski gnoj samo v toliko, v kolikor redi, ne pa v kolikor rahlja zemljo; rahljamo zemljo pri umetnem gnojenju s tem, da vrstimo umetni gnoj z naravnim, lahko pa tudi z zelenim gnojenjem.

Druga temeljna razlika, ki je za umevanje nauka o gnojenju posebne važnosti, je pa ta: v hlevskem gnoju se nahajajo vse potrebne redilne snovi za rast, v navadnih umetnih gnojilih pa večinoma le po ena.

Tako imata kajnit in 40% na kalijeva sol v sebi večji del samo edino snov — kalij, nimata pa ne fosforne kisline, ne dušika; gnojili čilski solitar in žveplenokisli amonijak imata samo redilno snov dušik, ne pa kalija in fosforne kisline; Tomaževa žindra ima samo redilno snov fosforna kislina (in apno, ki pa ni imenitno kot redilna snov, ampak kot pripomoček, da morejo druga gnojila pokazati svoj učinek), nima pa žindra v sebi dušika in kalija, ravno tako ima superfosfat izključno le fosforno kislino.

Na ta razloček kmetovalci preradi pozablajo, in od tod izvirajo največje napake in najpogestnejši nevspehi pri gnojenju. — Za prehranitev rastline ne sme, kakor je znano, primanjkovati nobene redilne snovi, in v hlevskem gnoju

damo v resnici zemlji ob enem vse redilne snovi, če tudi ne vsikdar v najboljšem razmerju. Ako hočemo tedaj doseči z umetnimi gnojili isti vspeh kot z naravnim gnojem, potem moramo obračati svojo pozornost pred vsem na to, da v tem in onem gnoju damo zemlji vse redilne snovi, torej da popolno gnojimo, ne samo polovičarsko in enostransko, kakor se največkrat godi.

To lahko dosežemo s tem, da kupimo gnojila že zmešana, ali pa, da kupimo vsako gnojilo zase in jih potem sami sestavimo, kakor kaka rastlina ravno potrebuje. To v obče bolj priporočamo; sestavimo si lahko na pr. zmes iz 40% kalijeve soli in Tomaževe žindre in čilskega solitra, v kateri se nahajajo vse redilne snovi, dušik, fosforna kislina, apno in kalij.

Temu nasproti ima sicer poraba mešanih gnojil že zgotovljenih, kakor so na pr. amonijakov superfosfat ali kaliamonijakov superfosfat, to prednost, da pri štipanju ne naredimo tako lahko napake, toda pri tem se ne moremo tako zelo ozirati na potrebe raznih rastlin in tal, kot bi bilo želeti, ker vendar ne moremo kupovati treh ali štirih ali še več različnih zmesij. Tudi so cene mešanih gnojil brez primere višje nego posameznih, tako da je kupovanje mešanic skoro nesmisel.

Živinoreja.

Raba molznih krav za delo.

Tam, kjer se rabijo molzne krave tudi za delo, je treba že nekaj časa popred, predno se prične delo na polji, boljše krmiti. Samo ob sebi je pač umevno, da je mleka manj, ako morajo krave dan na dan neprestano krmariti, toda ta zguba bo le neznatna, ako ne opomnimo tudi pri krmljenju na to, da zahtevamo od krav sedaj več nego po navadi. Pomisliti moramo, da delavne krave, pre-slabo krmljene, ne izgube samo mleko, ampak, da izgubljajo tudi

močno na živi teži, kar se da pozneje le težko in z velikimi stroški zopet popraviti.

Natančnih navodil za krmitev delavnih krav nismo v stanu dati. To, kar velja za delavne vole, ne more seveda veljati za delavne krave, ki naj nam poleg tega še molzejo in brejejo, ravno tako pa mora biti krma delavnih krav različna od krme krav, ki jih rabimo samo za mleko.

Navadno se priporoča, naj bi ne rabili molznih krav dan za dnevom pri delu, ker jih s tem preveč oslabimo za mleko in tudi sicer trpi njihov telesni ustroj. Gotovo ni pravilno, rabiti krave dan na dan za močno vožnjo, toda mali gospodar, ki ima le nekaj krav v hlevu, si ne more drugod pomagati. Slabe posledice take prenapetosti pa nastopijo samo takrat, ako se živalim pri večjih zahtevah ne zboljša ob enem tudi krma. Kakor smo rekli, se mora pričeti z boljšim krmljenjem ne šele takrat, ko živali že vpregamo, ampak že 3—4 tedne preje, polagoma stopnjujoč.

Po raznih skušnjah kmetovalcev v krajih, kjer delajo s kravami, se kot pridevek h krmi za delavne krave posebno priporoča ovseni zdrob in ni dvoma, da se v tem slučaju izplača krmitev ovsenega zdroba, če tudi je v obče krmitev zrnja pri goveji živini predraga, izvzemši krmitev plemenske živine.

Zelo rabijo krave za delo na primer v veliki vojvodini badenski, ki šteje mnogo majhnih posestnikov, stoji v kmetijstvu na jako visoki stopinji in slovi posebno po svoji simodolski goveji pasmi.

Ondotni gospodarji, ki primerno krmito, dobivajo od svojih delavnih krav še vedno dovoljno množino mleka. Ako krava dela skoro dan za dnevom, pri tem pa daje še kakih 7 do 9 litrov mleka in teleta po vrhu, potem se mora do-

datek kakega 1 1/2 do 3 funtov ovsenega zdroba vsekako izplačati.

Ako hočemo napraviti iz krav primernih pasem dobre delavke, tedaj jih skušajmo zgodaj, že čez 2 do 2 1/2 leti privaditi na delo, toda ne smemo jih v tem času porabiti že tudi za težjo vožnjo. Previdnosti je potreba tudi pri vpregi brejih krav. Brejo kravo lahko brez pomisleka vprežeš, a rabiti jo smeš samo za lahka dela. Čim dalje je brejost, toliko bolj moramo živali prizanašati in zadnje tedne pred teletom je najbolje, da jo čisto pri miru pustimo.

V onih krajih, kjer redijo živino za pleme, pa nimajo v ta namen neobhodno potrebnih pašnikov, nadomestuje delo krav na prav dober način pašo, tako da je mogoče kljub pomanjkanju pašnikov vendar z uspehom rediti plemensko goved.

Vinogradništvo in vinarstvo.

Rizling in silvanec.

Z obnovitvijo starih vinogradov, se je pričelo upeljavati tudi nove žlahtne trte, katerih se popred v marsikaterem vinorodnem kraju, osobito na Dolenjskem, ni našlo. In še sedaj sta ravno vrsti italijanski rizling ter silvanec še malo znana; vendarle so se pa naši vinogrniki jako poprijeli pomnožitve teh dveh vrst, osobito rizlinga, ker jim je ta vrsta že bolj znana, ker dobe lažje cepiče in ker poznajo njeno dobroto. Poprašuje se pa tudi po silvanu, a tega je še premalo, da bi se moglo vsem zahtevam vstreči. Za onega pa, ki razpolaga s sredstvi, ki si torej lahko eno ali drugo trto v dovoljni množini naroči, naj prevdari, kateri teh dveh vrst bi bilo dati prednost.

To je sicer naloga, ki se ne da v vseh in za vse slučaje enako rešiti, toda z ozirom na današnje vinogradnikovo stališče, hočemo tu na kratko navesti prednosti in napake obeh vrst, da more potem

vsakdo na podlagi teh predsodkov pravo ukreniti.

Rizling ima sicer močno raščo, toda les je tenak, z jako narazen stoječimi očesi. Listi so bolj majhni, jako globoko narezljani in ostrozobčasti, ter stoje na dolgih pecljih. Enoletni poganjki napravljajo mnogo in dolge vilice enako, kakor španjoli. Ob dolgoletni moči ali pa če je trta bolj v senci, vsi listi porumene, ob suši pa kmalu zvene. Grozd je srednje velikosti, bolj podolgast in kot za rizling jako značilen znak je, da napravi ob strani grozdnega peclja še en grozdček. Jagoda je majhna, rumenozelena in črno pikasta.

Zeleni silvanec je bolj srednje rašče, napravlja pa debelejši les in očesca ali členi so bolj gosti, ne tako narazen, kot pri rizlingu, enoletni les je svilorjav in črno pikast. Listi so bolj okrogli, ne narezljani, prav topozobčasti in se jeseni rumeno obrobijo. Grozd je majhen širok a jako gost, tako da stojita navadno po dve plasti jagod ena vrhu druge. Jagoda je okrogla bolj zelenkaste barve in črno pikasta.

Obe vrsti rodita prav močno in italijanski rizling napravlja še mnogo martinčkov, to so pozneje nastali grozdčki. Če rizling dobro dozori, ima mošt do 38°/_o, silvančev mošt pa 25—26°/_o sladkorja.

Silvanec ima to prednost pred rizlingom, da njegovo grozdje mnogo preje dozori in da spomladi pozno žene, vsled česar je spomladanskim mrazovom manj podvržen in radi tega se ga tudi lahko sadi v nižave, bolj v podnožju in tudi v bolj zapadnih legah. Gotovo pa, da bolje vspeva v bolj južnih, visokih legah, ker je v tem slučaju tudi raznim boleznim ter gnjenju manj podvržen. Režeta se oba lahko na dolgo ali na kratko. Kdor gleda le na množino, bo rezal na dolgo. Pripomniti pa je, da pri predolgi režnji trta ošibi in da grozdje, pa tudi les slabše dozori.

Rizling pozno dozori in je tudi boleznim, osobito grozdni plesnobi bolj podvržen kot silvanec. Rizling je toraj vedno saditi v bolj visoke in popolnoma južne ter bolj suhe lege. Za vetrovne lege je priporočljivejši silvanec, ker ima trde, težko zlomljive peclje, dočim so peclji rizlingovih grozdov krhki, tedaj lahko odlomljivi.

Vino obeh vrst je prav dobro, toda močnejše in prijetnejše je ono silvanca. Silvanec nima takega buketa ali cvetlice, kot rizling, a je polnejše in zato sposobnejše za steklenice ali pa za zboljšanje šibkejših vin. Ta vrsta je posebno priporočljiva v krajih, kjer ljubijo bolj mehka ne kislata vina. Z ozirom na vse tu navedeno, bi bilo želeti, da se ta vrsta pri naših vinogradnikih po možnosti udomači.

Ker rizling pozneje dozori in v slabih legah še nepopolnoma, ima njegovo vino mnogo kisline; vsekakor pa znatno manj kot n. pr. zelenika, žametasta črnina, javor, lipna i. dr. Potemtakem zasluzi vseeno prednost pred temi sedaj po naših krajih vdomačenimi trtami. X.

Splošno.

Prevažno delo po zimi.

Dobra stran novega dohodninskega davka je ta in to ne v zadnji vrsti, da sili takorekoč gospodarja k knjigovodstvu. Koliko se v tem oziru mej nami greši, to se niti izreči ne da z besedo. Ako kmet še v 20. stoletju ni prišel dalje, nego do hlevskih ali podnih vrat, na koje sem in tje napiše kako „cifro“, je to zanj samega prežalostno in se mu lahko prišteva v velik gospodarski greh.

Marsikdo morda niti ne ve, kaj je to knjigovodstvo in kaj namen njegov?

Knjigovodstvo ima ta namen, da ti 1. vsaki trenutek, če treba natančno pokaže, pri čem da si v gospodarstvu, t. j. koliko imaš premoženja, oziroma koliko dolga,

2. na konci vsacega leta razvidiš iz svojega knjigovodstva, ali in za koliko si v minolem letu napredoval ali nazadoval in 3. pokaže ti tudi, za koliko so prispevale posamezne panoge in vejice tvojega gospodarstva k tvojemu napredku ali nazadku.

Gospodarstvo brez knjigovodstva je posebno dandanes primerjati najprimerneje z ladijo, ki se vozi sredi širnega morja brez igle magnetnice in brez krmila; taka ladija sledi ob mirnem vremenu tek valov in drči še dosti varno preko vodnih gladin, četudi ji je zelo težko ali celo nemogoče, ustaviti se na onem mestu, kjer bi želela. A gorje revici, če prišumi vihra nad njo in kot stolpi veliki valovi! Tedaj je izdana na milost in nemilost besnečemu življu in jo čaka v največ slučajih na kosce zdobljeno ob skalnati pečini mrzli grob v brezdanjem morskem breznu.

Vihar in valovi pa divjajo že vrsto let kot posledica povodnji inozemske konkurence in popolnoma prebrnjenih družabnih razmer nad nekdanj tako mirnimi poljanami našega kmetijstva; uničili so vže toliko poštenih gospodarskih bitij in pokopali njihovo delo in znoj in premoženje v svojem blatu. Proti tej povodnji svetovnega občevanja narodov sicer posameznik ne more ničesar opraviti, da bi ji plaval nasproti, toda prizadevati si mora, da se vsaj obdrži, da ga val ne odnese seboj in ne izbrise za vselej sled za njim. In bolj kot kedaj potrebuje kmet danes krmila in magnetnice!

Krmilo in magnetnica pa sta za nas — knjigovodstvo. Če tudi knjigovodstvo samo na sebi ne more obvarovati kmetovalca nevarnosti in izgube in mu je še vedno potreben moder krmar, mu vendar knjigovodstvo kaže pot, da se izogne nevarni sipini, s tem, da mu določno v številkah pove, koliko neso notri ali ven posa-

mezne veje njegovega gospodarstva. Kajti jasen pogled nam da še-le knjigovodstvo, ki je razdeljeno po posameznih panogah in le vestno urejeno knjigovodstvo nas obvaruje, da ne varamo sami sebe.

Ni danes moj namen, govoriti obširno, kako se napravi pravilno knjigovodstvo; zadovoljim se samo s tem, da omenjam, naj obstoji knjigovodstvo iz:

1. denarnega računa,

2. gospodarskih registrov; te primerjajoč bo misleč in za resnico težeč gospodar kmalu čutil potrebo po

3. dohodninskem računu.

Najpriprostejši način denarnega računa je ta, da se na eno stran napišejo dohodki, na drugo pa stroški in se konci leta oboje primerja mej seboj. Iz tega izpredvidimo, je-li je gospodarstvo tekom leta kaj notri prineslo ali pa nas še stalo.

Toda pri tem smo še izpostavljeni najrazličnejšim goljufnim sklepom, in zato se priporoča denarno knjigo razdeliti v toliko oddelkov, v kolikor panog je razdeljeno gospodarstvo. Te oddelke napravimo pri dohodkih in pri izdatkih; in ako na ta način ob konci leta zopet primerjamo obe strani, dobimo odgovor na vprašanje, katera izmed posameznih kmetijskih panog nam je prinesla in katera nas je stala denarja. To vedeti je potreba, kajti sicer tavamo v temi.

Ni ga človeka, ki bi bil popolnoma prost raznih predsodkov in domišljav; kdor misli, da je brez njih, goljufa samega sebe. Skoro vsak gospodar ima svoj „pasijon“, eden bolj, drugi manj; in v tem si jako rad domišlja, da mu ta ali ona panoga prinaša mnogo dobička. Še-le denarni račun v zvezi z nalašč v ta namen napravljenimi računi stroškov in dohodkov mu jasno pove, kako da stvar stoji v resnici.

In ako na ta način računam več let zaporedoma in primerjam

te račune, šele tedaj dobim prava očala, ki mi pokažejo, ali je način mojega gospodarjenja pravi ali ne, to je zame pravi kažipot, ki mi namiguje, katero vejo v gospodarstvu imam razširiti, katero okrajšati.

Vzemimo n. pr. setev ječmena in ovsa. Ako mi skozi več let pokaže račun, da imam pri ovsu več čistega dohodka nego pri ječmenu, mi je to namig, da moram skrbeti pridelovanje ječmena. Ravno to velja za pšenico nasproti rži, za peso proti krompirju, za različne vejice pri živinoreji itd.

Gospodarski registri dokazujejo dohodke in izdatke pri živini in pridelkih, so lahko kratki in točni, pa lahko tudi bolj obširni, v vsakem slučaju pa morajo biti tako uravnani, da jih je moč skleniti vsaki trenotek in da nam dajo vendar le jasen vpogled na celoletno pregibanje in na današnje stanje.

Priprostelega kmeta, ki nima dostikrat peresa v roki, obide morda lahka zona pri misli, da bi si moral urediti knjigovodstvo, češ: to je meni nemogoče. — To je predsodek!

Dobro urejeno in za priprosto gospodarstvo tudi zelo priprosto knjigovodstvo, da le malo dela, in ako imaš enkrat različne formule v roki, potem ni tisto pisanje niti vredno jemati v misel ter ga vsak otrok, ki je par let obiskoval pridno domačo šolo lahko izvršuje.*)

Kdor je enkrat skozi eno leto lepo, redno vodil svoje knjige, temu napravi stvar toliko veselja, da je nikdar več ne opusti. Na par čačk od črnila, ki jih napravi pri tem nerodna roka, pač ni prav nič ležeče; saj nam daje vender letna vsota pod zadnjo črto velik in imeniten nauk.

Poseben mik in izvenreden vpogled v vrednost posameznih

*) Ako bi vedeli, da se naši gospodarji zanimajo za svoj napredek in za knjigovodstvo, bi opisali ob priliki, kako se ima urediti ta veliki pripomoček umnega kmetovanja

panog gospodarstva nam dajejo primerjajoči računi stroškov in dohodkov, ki res, da niso ravno preveč lahki in ki zahtevajo od nas precej previdnosti in dobrega poznavanja mejsebojnega razmerja posameznih gospodarskih strok. Toda edino-le ti primerjajoči računi nam omogočijo pravo rzsodbo o rentabilnosti posameznih strok in bi jih moral zato vsak gospodar napravljati v svoj lastni poduk. Iz poduka je treba potem izvajati koristna navodila za praktično življenje. Prečudno je, kako različna so mnenja posameznih gospodarjev, ako jih povprašajš po dohodkih ali stroških raznih gospodarskih strok.

Vprašaj n. pr.: Koliko stane letos pridelava 1 meterskega stota krompirja? Koliko znašajo letos lastni stroški za 1 liter mleka ali za 1 stot gnoja? Dvajset gospodarjev ti da na ta vprašanja 20 različnih odgovorov. Sicer je to deloma utemeljeno v različnosti gospodarskih razmer, ki morajo podati seveda različne vrednosti. Še več je pa temu krivo to, da nobeden onih gospodarjev ni vestno računal, ampak se je vsak zadovoljil s samo površnim preračunom, torej cenil, cenitev pa vedno vara.

Kar zadeva posebej denarni račun, nam ta sicer pove, kako se je pregibal denar tekom jednega gospodarskega leta, kakor tudi to, je-li na konci leta ostane v skrinji kaj gotovine, torej čistega dohodka, ali pa če smo morali celo dokladati denarja. Vender nam pa ta račun ne more podati dokaza, ali se je celo naše premoženjsko stanje v preteklem letu zboljšalo ali poslabšalo. Vendar je pa ravno to treba dokazati, ker sicer ostane kljub dobremu in pravilnemu knjigovodstvu vendarle ozir svojega stanja v nejasnem, da utegnemo priti celo do popolnoma napačnih izvajanj.

Recimo n. pr. da bi bili zaključili ob novem letu svoj blagajnični račun z gotovino 10 vinarjev; seveda bi bili užaljeni, da smo morali prenašati vročino in težo ce-

lega leta za borih 10 vin., kakor nam to dokazuje vestni denarni račun in tudi blagajna. Ob obžalovanji tega žalostnega gospodarstva nam pa pade v glavo, da nam leži v kašči še okroglo za 3000 kron žita, ki ga iz kakoršnega koli vzroka doslej še nismo prodali. Seveda je stvar zdaj v hipu vsa drugačna; v blagajni je samo 10 vin., v kašči pa 3000 K in če tudi ta vrednost, kot je samoumevno ne more stati v denarnem računu, jo moramo vendar smatrati za rezultat našega gospodarstva in za dohodek leta. Naš čisti dohodek tedaj ni 10 h, ampak 3000 K in 10 vin.

Ali recimo, da zaključim svojo blagajno s primanjkljajem 1000 K in mi je hudo pri srcu, da sem se moral toliko ubijati z gospodarstvom, slednjič pa še določiti celih 1000 K. Toda, ali nisem sezidal pretečeno leto novega hleva za 3000 K. in ker sem denar za to vzel iz gospodarstva, se je moje premoženje kljub primanjkljaju vendarle pomnožilo za 2000 K.

Gospodar naj toraj kot nekaj sklepnih kamen svojih gospodarskih računov vsako leto ob novem letu napravi nekaj proračun čez svoje premoženje, naj je popiše v posebnih oddelkih lepo urejeno v zapisniku in naj vsako leto večjo ali manjšo vrednost posameznih oddelkov preceni. Še-le potem se pokaže, ali je prišel v svojem premoženji naprej ali je zlezal nazaj.

Za priprosto kmetijo, bi utegnili napraviti sledeče oddelke:

1. Zemljišča (zvečanje vrednosti po melioracijah, ali zboljšanja, zmanjšanje po mogoči prodaji.
2. Poslopja. Pomnožitev po novih stavbah, zmanjšava po obrabi.
- 3., 4., 5., 6., 7., 8., konji, goveja živina, prešiči, ovce, perutnina, čebele; zvečanje ali zmanjšanje vrednosti, obraba.
9. Mrtvi inventar (orodje in stroji), pomnožitev, zmanjšava, obraba.
10. Hišni inventar, oprava, ob-

11. Zaloge v kuhinji in kleti.
12. Drva in drugo kurivo.
13. Zaloga v žitnicah.
14. Zaloga sena in slame.
15. Posevek v ozimini.
16. Stanje lesovja v gozdu, posekano in prirastek.
17. Sadno drevje, pogin, novo vsajeno.
18. Zaloga gnoja.
18. Tirjatve in neplačani računi.
20. Gotovina v blagajni, vrednostni papir,, hranilne knjižice.
21. Vknjiženi hipotečni dolgovi itd.

Pri tej cenitvi premoženja, ki se vrši zdaj po prirastku in obrabi, zdaj po cenitvi, je najbolje poklicati dva pametna in razumna prijatelja na pomoč, ki bosta v svojih sodbah seveda bolj nepristranska nego mi sami. Cenimo pa vse, tudi malenkosti, kajti ravno v teh je v gospodarstvu zapopadana lepa svotica.

Celo to delo je neznatno, ako ga primerjamo z jasno sodbo, ki si jo pridobimo po njem, in kdor je enkrat poskusil tako cenitev, je gotovo ob letu ne zamudi. Primerjanje vrednosti pred enim letom z letošnjimi vrednostmi v vsakem oddelku nam takoj pokaže gnjila mesta našega gospodarstva in tudi pot, kako jih odstraniti.

Z eno besedo: vsakoletni premoženjski izkaz je ena najgotovjših podlag za vsako urejeno gospodarstvo.

(Po G. Bohmeja „Kmet. grehi“.)

Vporaba posnetega mleka.

Sirnica ali kazein tvori v posnetem mleku, ki je zasirjeno, trpne sprejemljive gruče, ki se dado le težko prebaviti in se raztope najbrže šele v lužnatem pankreatičnem soku, dočim je zasirjena sirnina v svežem mleku vsled vmes ležečih toščnih kroglic fino porazdeljena in se zato da razmeroma prav lahko raztopiti in prebaviti. Iz tega sledi za nas opomin, da si moramo prizadevati in delati na to, da dobimo ves proteín v posnetem mleku, to je vso

sirnino (kazein) in albumin v kar najfineje porazdeljeni obliki, zato da jo more človeško telo lahko raztopiti in prebaviti.

Na tej metodi spočivata dva načina uporabe posnetega mleka, ki ju je izumel Aleks. Bernstein.

Prvo ravnanje je bilo razglašeno že pred 3 leti in obstoji v tem:

Da se spravi sirnino v mehko lahko prebavno stanje, se primeša posnetemu mleku predno se pridene sirišče [majhno fine pšenične moke, ki se mej gostenjem in sedanjem mleka neprenehoma meša zato, da ne pade moka na dno, ampak se vzdrži plavajoča v celi masi.

Na ta način dobljena sirnina, ki ima v sebi moko prav fino porazdeljeno se je izkazala pripravno za pecivo.

Najnovejše ravnanje A. Bernstein-ovo, ki je v Zedinjenih državah že močno v rabi, pa je sledeče:

Posneto mleko se naj preje razgreje na 95° C, dočim se ob enem pridene kakih 10 % pinjenca, oziroma tudi nekoliko moke, nato se pusti mleko ohladiti in zdaj pridene sirišče.

Vsled segrevanja se nasiri albumin, okisani prijenec da mleku zopet sposobnost za zasirjenje in kazein, ki se izloči po pridevku sirišča, obda albumin popolnoma. Tako nastane neka sirasta masa, ki ima albumin in kazein enakomerno porazdeljen, na to se siratka odlije, sirasta masa se razriba, v sušilnici posuši in zmelje.

Izdelano blago je popolnoma trpežno in ne dobi tudi nobenega neprijetnega duha. Z velikim uspehom se lahko rabi pri peki in zamore do peke nadomeščati jajca, zato se tudi prodaja v trgovini pod imenom „lacto-egg-powder“ (mlečnojajčni prašek testa ne spravi tako močno gori kakor jajca, vendar da mnogo boljši in čistejši okus, ohrani pecivo dalje časa vlažno in ob enem rahlo). Posebno se priporoča nadomestiti polovico

preje rabljenih jajec z mlečno-jajčnim prahom; za 50 jajec okroglo 3 deke praška. Prodaja se tu prašek približno za 1/4 one cene, ki jo imajo jajca.

Listek.

Sv. večer v kmečki hiši.

Sv. večer se je približal. Hrib in dol sta zametana s snegom in od severa sem piska leden veter. Setev pa mirno počiva pod toplo snežno odejo, v naročju matere zemlje. Okoli kmečke hiše je precej tiho. Na strehi leži veliko sneneno breme in od kapov vise ledene sveče. Druhal vrabcev frči preko dvorišča in si išče zavetja skozi odprtine v skednju. Da-li najdejo reveži tudi ono, kar pričakujejo ondi: zrnja v težkih zlatih pšeničnih in ječmenovih klasih in ovsenih latih? — Minulo je že precej tednov, kar je gospodar pridno delal s svojo mlatilnico na vratih. Danes je skedenj, so svisli do vrha polne ničemne slame. Vendar tudi za vrabiče je ostalo tu in tam skrito drobno zrnice mej resami.

V misli zatopljen stoji gospodar na sredi dvorišča. Tako neizrekljivo otožno mu triplje srce. Zopet se potaplja eno leto tiho za goro večnosti. Zopet je v potu svojega obraza oral, sejati in žel. Koliko upov se mu ni izpolnilo, koliko poskusov, ki so ga stali mnogo časa in denarja, mu ni prineslo zaželjenega vspeha!

Tako strupeno mrzlo je tu na dvorišču. Svoje okorele roke vtakne gospodar v žep in se poda na pot po svojih gospodarskih poslopih. Kako prijazno, kako zaupno vse gleda nanj. Gorek žarek pade zopet v njegovo zagrenjeno srce. Ravno je odprl vrata v šupi za orodje. V lepem redu stoje tukaj plugi, tudi oni najnovejše vrste, ki ga je napravil letos. Zadaj v kotu stoji sejalni stroj, ki ga je stal toliko denarja, da bi bil zanj lahko kupil pol kektarja srednje

dobre zemlje. In dalje voz za gnojnico, travniška brana, obračalnik za seno in konjske grablje, ki prihranijo toliko dela. In koliko orodja še stoji tu, ki vsega niti imenovati ne znamo. Naš gospodar gleda zamišljeno v ta dirindaj priprav, orodja in strojev. Lepa dota za eno hčer bi bil samo ta denar, ki leži tu notri naložen! Ko mu je ranjki oče (Bog mu daj nebesa!) prepustil gospodarstvo, je imel samo par starih dreves, eno leseno brano in na pol potrt lesen voz. To je bil ves gospodarski inventar. Ne, nekaj cepcev, en pajkelj za žito in slamorezni stol je tudi podedoval po očetu. Ako bi on sedaj vstal iz groba in pogledal sem notri!

Na lahko in počasi zapre zopet kmet vrata in gre v skedenj. Tam ravno režejo z vratilom reznico. Kako urno gre to izpod rok! Lahen nasmeh spreleti njegov obraz, ako pomisli, kako se je moral kot mladenič trapiti s stolom. Nedaleč proč stoji mlatilnica s slamotresnikom in rešetom in precej za to novi žitni čistilnik. Vse to je stalo težkega denarja!

Zdaj se obrne od skednja proč in njegovo oko zre po velikem sadnem vrtu, čegar drevje steza svoje mladostno sveže veje brez listja v zrak, stoječ v lepih ravnih vrstah, kakor vojaki na paradi. Sajenje mu je delalo toliko truda in preglavic. Danes pa blagoslavlja uro, v kateri je obrnil svojo pozornost na sadni vrt. Koliko lepega cvenka mu je sadni vrt vže prinesel! In kako se je njegov oče norčeval iz njega, ko je jel vrt rigolati (globoko prekopavati) in naročati drevje od kmetijske družbe! Kako se je še-le norčeval stari, ko je minulo leto in leto in vendar vrt ni dal dohodka, ki bi bil kaj prida!

Dalje stopa naš prijatelj preko praga pri hlevu. Vselej kadar stopi v hlev, se ga loti neka veselost. Ko je še njegov oče gospodaril, je bil stari hlev pokrit z

napol trohnelimi deskami in visok, da se je šlo ravno po konci v njem, sicer pa je bil bolj podoben podzemeljski ječi, v kakoršnih so nekdanj zdihovali največji hudodelci, nego hlevu za rejo živine. Tudi hlev ga je stal sila, sila novcev. Ne samo, da ga je moral na novo sezidati, ampak tudi živina je stala veliko. Danes ima v hlevu krepko, čistokrvno žival, najmanj še enkrat več nego jo je bilo za rajnega očeta. Hlev mu je dajal vedno velik del njegovih dohodkov. Gospodar stopa od živali do živali, vidi, da je vse dobro rejeno in lepo osnaženo in da povsodi vlada snaga in red. Odobrovoljen se zopet vrne na dvorišče.

Premišljuje obstane. Žitno kaščo hoče še danes pred prazniki obiskati. Toda žito za prodaj je že davno na trgu prodano, v kašči leži samo še žito za seme in dom. On zdihuje in stoka. Da, ko bi ne potreboval vedno tako hudo gotovega denarja. Ako bi bil mogel hraniti žito do spomladi doma, potem bi bil mogoče pri vsakem stotu 2 K več zaslužil. Ta misel ga zelo oznevolji. Nič več ne misli na kaščo, ampak premišljuje stavbo žitnega skladišča gre zgubljen v svoje misli nazaj v hišo.

V veži se že mrača. Vendar pa še jasno razločuje lepo število belih štruc na lesenem stojalu. Vsak izmej družine dobi danes svoj del in največji hleb se zvečer razreže na kosce, da dobi tudi vsako živinče svoj delež. To je lepa navada.

Naš prijatelj pogleda skozi na pol odprta kuhinjska vrata. Žena in starejša hči imata okrog ognjišča veliko opraviti. Njega tu ni treba.

Zato izvleče svojo pipo, jo nabaše in gre v hišo. O jej, čisto je bil pozabil, da ima danes še marsikaj za vknjižiti. Prižge svetilko in se vsede k mizi. Tu leži več knjig. Oh, ko bi moral vse reči skozi celo leto držati v glavi, potem bi kmalu ne vedel več, kje

se ga drži in ali ima čoln svojega gospodarstva krmiti od spredaj ali od zadaj! In naš možakar piše in piše, računa in sešteva vrsto za vrsto in zapisuje s svinčnikom začasne vsote. Tako gre dalje in dalje, dokler slednjic ne pride do bilance. Otožna senca se potegne čez njegove utrjene poteze in zdih se izvije njegovim prsim. Komaj, komaj pokrivajo dohodki izdatke. Da, ko bi ne bilo dragocenih novih naprav, in ne bilo izdanih svot za apno in gnojila.

Toda te so požrle velik del dohodkov. In vendar dobro ve, da ni nobenega novčiča vrgel po nepotrebnem proč in da bi imel brez dotičnih režijskih (upravnih) stroškov znaten deficit (zgubo). Upošteva dalje tudi, da je z izdanimi svotami za gnojila in orodje okristil gospodarstvo za bodoča leta, spomni se, da je njegov sin že 20 let star in more prevzeti mesto enega hlapca, če ga ne vzemo k vojakom. Pri spominu na hlapce in dekle se mu zopet zmrača čelo, ko se spomni, da je plača poslov od leta do leta višja, cene žita pa da stalno padajo. Tako se giblje naš prijatelj med veselimi in težnimi mislimi, dokler ga brhka hči ne pokliče k večerji, kjer mu pogled na ljubljene domače razvedri resnobni obraz.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 110: L. M. v K. Vprašate ali dajte prednost rizlingu al silvancu ter opisujete lego in zemljo vinograda.

Odgovor 110: Na to vprašanje odgovarjamo v članku: Rizling in silvanec v današnji številki.

Priporočila se: Vzajemna zavarovalnica proti požarnim škodam in poškodbam zvonov.
Edini domači zavod te stroke: Ljubljana, Medjatova hiša.

Najbolje istersko vino prideluje se, kakor znano, v Tinjannu.

Kdo hoče to izborno kapljico kupiti, naj se obrne direktno na „Tinjansko društvo za štednjo i zajmove“ ali pa na upravitelja tega društva gosp. Šime Defar v Tinjannu.

Plahte za konje. Kmalu pride čas, da bodo kmetovalci iskali dobrih plaht za konje. Doslej so preplavljali naše kraje dunajski židovski prekupovalci, ki so sicer prodajali cene plahte, toda jako slabe kakovosti, kajti taka plahta v kratkem razpade. Jako dobre plahte, iz prave volne, rabijo v naši revni Valaški in vsak kmetovalec je dolžan, kadar kupuje plahte, da kupi domače blago, in tako podpira naše revne brate na Valaškem, Glavno zalogo teh plaht iz čiste volne ima društvo „Hospodar“ v Hustopečih v Bečvou. Pišite za cenik.

Vsem vinogradnikom naznanim. da imam napredaj veliko množino na zeleno in suho cepljenih trt, najboljših vrst, namreč: beli burgundec, laški rizling, zeleni silvanec, pinola, rebula, rulandec, muškata in kraljevina, ter za črno vino: portugalka, vrhpolje in druge.

Imam tudi več tisoč cepičev, za suho cepljenje.

Trte se cepljene na riparijo portolis in rupestris mantikolo, ter so izvrstno vkošenjene in zarašene.

100 cepjenk stane 22 kron; 1000 cepičev pa 7 kron.

Trte se pošiljajo v jeseni in spomladi.

Naslov: Josip Cotič, vinogradnik in trtničar v Vrhpolju, pošta Vipava.

Trgovina in obrt.

Trgovina.

Trgovske novice.

Prva zasebna železnica, ki zapade državi je v Avstriji črta Wolfsegg - Breitenschützing. To je železnica, ki služi v prvi vrsti premogovnikom. Dovoljenje za gradnjo se ji je dalo z najvišjim patentom z dne 28. januarja 1853 pod pogojem, da v 50 letih brez odkupnine pripade v popolno last države, ter se vrši sedaj izročitev.

Izvoz vina iz Italije v Trst in na Reko ima zadnji čas velikanski obseg. Vsak dan prihajajo ladije z italijanskim vinom, da tako Lahji pred odpravo vinske klavzule še pred novim letom nalože v Avstriji velike množine svojega vina. Ako se bo uvažanje italijanskega vina vršilo v doseđanji obsežnosti, bo dopeljanega do konca decembra 100.000 sodov torej 600.000 hektolitrov vina. Od 1. novembra do 9. decembra je priplulo na Reko 44 parnikov z 29.031 sodi laškega vina.

Obrt.

Skušnje sposobnosti.

Delavski svet na Dunaju je sklenil priporočati spremembo obrtnega reda v tem smislu, da se da obrtnim zadrugam pravico, skleniti za svoje območje obligatorično skušnjo sposobnosti za učence.

Oddaja del za armado na male obrtnike.

V prvi polovici tekočega meseca zborovala je na Dunaju v

trgovinskem ministerstvu komisija, sestojeca iz zastopnikov tega ministerstva, potem vojnega ministerstva in trgovinskih in obrtnih zbornic, in sicer dunajske, graške, praške, brnske, lvovske in krakovske. Ta komisija sestavila je razdelilni načrt za oddajo del za armado na male obrtnike za leto 1904, in sicer za črevljarska ter jermenarska in sedlarska dela. Dobavilo se bode za armado okolo 63.000 parov črevljev razne velikosti v vrednosti 668.000 kron, ter jermenarskih in sedlarskih iz-

delkov za ceno 211.000 kron. Lepo polje za delovanje dobro organizovanih obrtnih zadrug.

Shod krojaških mojstrov na Dunaju

je sprejel resolucije za minimalni plačilni tarif, za ustanovitev osrednjega skladišča surovin in za preureditev obrtnih nadaljevalnih šol v strokovne. Dalje se je sklenilo ustanoviti informacijsko pisarno za krojače po celi Avstriji in vpejlavo obligatoričnih delavnic.

ZADRUGA

Zadružna enketa.

Poročati moremo veseli pojav v slovenskem zadružništvu.

Naša zveza sklicala je po svojem predsedniku veleč. gosp. dr. Jan. Ev. Krek-u, „Zadružno enketo“, ki se je vršila v petek dne 11. decembra 1903 v Ljubljani.

Namen te enquete je bil, da se merodajni činitelji slovenskega zadružništva — pojedinih zvez in zadrugarji posvetujejo na podlagi dosedanjih izkušenj in vspahov o nadaljnem zadružnem delovanju in razmerju in določijo neka skupna načela za slovensko zadružno organizacijo.

Vrh tega je bilo posebno v očigled revizijskega zakona potrebno, da se uredijo medsebojni odnošaji zvez glede pojedinih panog delovanja in z ozirom na razmere in potrebe pojedinih pokrajin.

Odziv temu vabilu je bil čašten; pri enketi so bile zastopane vse slovenske pokrajine po svojih priznanih zadrugarjih, ki so se kot činitelji pojedinih zvez in kot izkušeni zadružni strokovnjaki resno posvetovali v smislu gori označenega namena enquete.

Soglasnost v sklepkih je pokazala splošno stremljenje po edinstvi na zadružnem polji.

Ta soglasnost se nanaša na sledeče točke enquete:

1. Zadružni poduk; pri tej točki se je sprožila želja, da se zanese zadružni poduk v naša bogoslovja in učiteljišča.

2. Skupno zadružno glasilo; vse slovensko zadružništvo imej jedno skupno glasilo za potrebna razglasila, ki so n. pr. razpisi občnih zborov, prijave bilanc itd.

3. Skupen letopis; pojedine slovenske zveze izdajale so sicer letopise, ki so se pa ozirali samo le na zadruge, ki so v dotični zvezi; celotno sliko slovenskega zadružništva more pa nam in zunanjemu svetu dati le skupen letopis.

4. Knjigovodstvo in tiskovine.

5. Konečno se je živahnim soglasjem izrazila želja, da se opet kmalu snidemo, ker so taki zadružni sestanki živa potreba in bodo samo le koristili.

Bodoča enketa imela bi se baviti z nadaljnimi važnimi zadružnimi rečmi na primer obrestna mera itd.

Pozor!

„Gospodarska zveza“ sprejema naročila za domače lanene preše (tropine) po 19 K za 100 kg brez vreče.

Podlistek.

Mala pripovedka.
(Konec)

Po županovih besedah je učitelj molčal in malce vzdihnil, pojavila se mu je pred očmi mična postava Jamniške Helene.

In mislil je: Snubce odganja — in to bi se najbrž tudi meni zgodilo, če bi dal duška svojim čuvstvom; bili so med snubci prijetni in bogati mladeniči, in so se brezvspešno trudili za njeno rokco — toraj jaz, ki nisem nič velikega, temveč le učitelj in nimam nič drugega, ko svojo slabo plačano a za to težavno službo, niti od daleč ne smem misliti na njo, saj bi se sicer osmešil — in osmešiti se ne morem in ne smem — ker sem učitelj, mislil bom na njo, ker ne morem izdreti srca čuvstev — a izogibal se je bom.“

Tudi župnik je molčal — in mislil na Jamniško Heleno, šinila mu je v glavo misel, da bi bilo jako dobro. če bi se dala s Helene in učitelja napraviti zakonska dvojica.

A kako ta načrt izpeljati, saj vendar ne morem postati ženitni posredovalec in iti k njej ter ji reči: „Gospica, moža imam za Vas — vzemite ga“ — potem pa knjemu: „Gospod učitelj — vzamite Jamniško Heleno.“

Ni nam znano, po katerem naravnem ali morda nenaravnem zakonu je moralo biti, da se je takrat tudi Jamniški Heleni pojavila v glavi misel na zakon z učiteljem.

„Boljšega moža ne dobim in ga tudi nočem imeti, a kaj čem, če pa ni blizu — in se mi, kakor se mi zdi namenoma izogiba; in sama vendar le ne morem k njemu in mu reči: „Tu me imaš, jaz čem biti tvoja žena“, opazila sem sicer, da sem mu všeč, ker to me ženske hitro opazimo, — a kaj to pomaga, če pa ga ni blizu.

Naenkrat je njeno premišljevanja dobilo nekak sunek — ženska prebrisnost se je zbudila.

In sklenila je Helena: „Če se mu že ne morem ponuditi za ženo — moram priti vsaj v njegovo bližino, bomo že videli, kaj bo.“

Ta brihtna misel jo je vzradostila da je kar zaplesala, pridrvila do klavirja, zaigrala najveselejši Parmov valček — se sama sebi smejala — in sfrčala v kravji hlev do najljubše ji krave sivke, kojo je črhala po čelu in ji govorila: „Vidiš sivka, kako sem vesela.“

Drugi dan peljala se je Helena v bližnje mesto, kjer je imela v mestni hranilnici naložen svoj denar.

Prav debelo so jo gledali hranilnični gospodje, ko jim je položila cel kup hranilnih knjžic in zahtevala izplačilo vseh vlog.

„Kaj nečete več varčevati, da nam ne pustite nadalje svojih vlog.“

„Nič se ne ve“, se jim je smejala.

Da bi prišli z bližine tega pomenka, je rekel posiloma smehlaje postaran gospod:

„Morda se bo pa gospica možila.“

„Nič se ne ve“ — odrezala se je smehlaje Helena, pobasala izplačane ji vloge in odšla domov.

In drugi dan se je posebno mično oblekla in nesla ves vzdignjeni denar v Snažno, kjer se je podala v posojilnico.

Bilo je že precej ljudi navzočih, začudeno so jo gledali, a še bolj so se začudili, ko je položila na mizo cel kup bankovcev in rekla:

„Rada bi vložila.“

Učitelj jo je pogledal — malo rudečice mu je šinilo v obraz — a vendar dosti, da jo je Helena opazila in se zadovoljno nasmehnila.

„Koliko pa, gospica?“

„Petdeset tisoč kron, kojih pa mi ni treba zaobrestovati po 4¹/₂%, kakor

drugih, ker vem, da bi imela posojilnica zgubo, — zadovoljna sem, če mi zaobrestujete po 4⁰/₀.

„Ne — ne — gospica — mi zaobrestujemo vse vloge po 4¹/₂ % — brez izjeme — toraj tudi Vam, zgube ne bomo imeli, ker še danes določimo denar „Centralni blagajni“ v Ljubljani, ki nam ga tako ugodno zaobrestuje, da imamo celo nekaj dobička. Centralna blagajna nam ga takoj spet pošlje, če ga rabimo za izplačila“ — pojasnjeval ji je učitelj.

Ona mu je zrla na pol poredno na pol resno v obraz, kar ga je spravilo v vedno večjo zadrego, ko ga je opazila, bila je srečno-zadovoljna in je rekla:

„Kako dobro je to urejeno, da imate v Ljubljani „Centralno blagajno“ — in je odšla.

Prihodnji uradni dan prišla je zopet v posojilnico.

„Danes prinašam malo denarja a več vlog; za svoje dekle naložim njih zaslužek, naj se jim tu pomnožuje.“

In spet je zrla učitelja ki je pa moško premagoval svojo zadrego in dejal le:

„S tem gospica podpirate človekoljuben namen posojilnice.“

Drugi uradni dan prinesla je zaslužek blapcev, potem viničarjev in tudi svoje sosede je pregovorila, da so začeli vlagati, seveda da jim prihrani pot, nosila je ona v posojilnico.

Bila je vsak uradni dan v posojilnici; — začela je povešati glavo, se tudi jeziti, ker učitelj še ni izpregovoril besede, kojo je tako željno pričakovala.

Nekoč je prišla s posojilnice s solzami v očeh.

In srečal jo je župnik.

„Kaj vidim vesela jamniška grlica poveša glavo — in celo solze ji silijo v oči.“

„Gospod župnik se spet šalite; saj mi ni nič.“

Malo je obmolknila.

„Prav za prav, gospod župnik, meni je res nekaj — in vam vse povem, če me malo spremite.“

„Seveda, — le začnite odkrivati svojo tugo?“

Začela mu je prav odkrito pripovedovati da ljubi učitelja — da se je pa ta izogiblje, radi česar se mu je skušala približati na ta način da vlaga v posojilnici, in vse svoje uslužbenice

in sosede sem navadila na vlaganje — a on še vedno molči.“

Draga gospica Helena — — — zdaj, ko poznam vašo tugo, vas moram zapustiti; ne žalujte preveč in pojdite mirno domov.“

Poslovia sta se.

Helena je korakala živahneje, ker je odkrila svoje srce.

A tudi župnik je korakal živahno in naravnost v posojilnico.

Ko so odšli zadnji ljudje, rekel je učitelju: „Gospod učitelj, popolno se zanašam na vašo vestnost in poštenost — a vendar sem se odločil, da zvršim danes svojo dolžnost kot nadzornik posojilnice; ker sem prevzel to dolžnost, jo moram zvrševati; prosim toraj da mi predložite vse knjige“.

In začel je pregledovati najprej posojilno knjigo, a le za trenotek — ker takoj jo je zopet zaprl in odprl knjigo za hranilne vloge.

Listal je list za listom, — dokler ni prišel do imena „gdč. Helena Preskar v Jamnah“. Jako natančno je zrl v vlogo — jo primerjal z — drugimi vlogami in se nasmehnil.

„Gospod učitelj, vas že imam, le sem!“ „Ni mogoče delam prenatanko.“

„In vendar vas imam; le pogledjte to vlogo gospodične Helene Preskar“.

„Gospod župnik tam ni nobenega pogreška“.

„Le sami pogledjte, gospod učitelj; številke so že pravilne, a pisava — le glejte jo natančno; zakaj se vam je pa ravno tu roka tresla in pri drugih vlogah ne?!“

Učitelj je zarudel. Skušal je nekaj spregovoriti, pa ni šlo prav gladko.

Župnik se je odpravljal.

„Gospod učitelj, popoldan greva v Jamne“.

„Jaz ne grem, gospod župnik!“

„Zakaj ne?“

„Kaj naj tam iščem, jaz reven učitelj?“

„Vi morate iti, ker vas tam pričakujejo.“

Popoldan sta šla župnik in učitelj v Jamne; oba sta molčala. In ko sta se vračala, sta se smejala.

Predno sta se ločila, omenil je župnik: Kaj ne, dobro je bilo, da smo ustanovili posojilnico. Lahko noč, gospod ženin!“

P R E G L E D

poslovanja hranilnic in posojilnic na podlagi vposlanih mesečnih izkazov za mesec november 1903.

I m e	Prejemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Baderna	22918	94	22388	81	45307	75	2721	10	200	—	1183	—	189	94	67
Beram . . . . . ?															
Blagovica	5570	—	5761	70	11331	70	1780	—	720	—	4850	—	—	—	120
Bled za blejski kot . . . ?															
Bloke	17663	21	16625	87	34289	08	13089	52	5505	60	2926	—	1615	66	296
Borovnica	13646	46	12572	88	26219	34	8699	62	5152	60	2390	—	2268	—	206
Buzet . . . . . ?															
Cerklje . . . . . ?															
Cerknica . . . . . ?															
Cerkno	17268	24	17455	75	34723	99	8667	—	11210	28	5100	—	3962	11	?
Češnjica	18660	72	18573	32	37234	04	18645	—	664	54	1900	—	—	—	142
Črni vrh	4861	33	5925	98	11851	96	1764	51	2207	98	2112	35	300	—	163
Dobrepolje	21370	95	19078	87	40449	82	16956	—	5641	02	10067	—	2812	82	533
Dobrunje . . . . . ?															
Domžale	4348	70	3947	84	8296	54	880	—	1265	86	620	—	2874	76	178
Frankolovo	28662	03	28005	48	56667	51	2470	76	24541	76	1217	—	828	—	140
Gojzd	4054	—	3808	57	7862	57	3454	—	104	—	—	—	600	—	50
Gore . . . . . ?															
Gorica cent. pos. . . . . ?															
Gorje	9242	47	9565	80	18808	27	5672	21	2847	24	1678	—	1075	—	297
Horjul	6297	27	5087	96	11385	23	3522	50	2543	65	1534	—	966	79	295
Hrenovice . . . . . ?															
Idrija . . . . . ?															
Ig . . . . . ?															
Izlake	7592	67	10451	78	18044	45	6636	—	1231	—	4710	—	758	—	170
Jesenice	9804	97	5541	32	15346	29	4769	—	3189	46	2320	—	3000	—	+1
Kamnik . . . . . ?															
Kanal	9816	44	18704	32	28520	76	8373	60	3168	—	9460	—	1131	—	396
Kandija	43158	74	16144	26	89303	—	37537	67	15117	86	3800	—	3125	19	920
Kazaze . . . . . ?															
Košana . . . . . ?															
Kranjska gora	10177	80	4917	47	15095	27	2542	—	2042	46	1814	—	7214	—	700
Križevci	76889	33	64608	71	141498	04	53476	22	28268	54	30260	—	5621	—	187
Laško (za oktober)	4414	37	3337	76	7752	13	2109	—	1973	51	750	—	220	—	?+1
„ (za november)	4604	92	4463	93	9068	85	3120	—	1867	39	630	—	280	50	?
Leskovec	2790	83	2850	34	5641	17	1910	—	150	—	200	—	830	—	192
Leskoviča	3072	17	2673	45	5745	62	2395	—	632	93	1000	—	120	—	81
Livade . . . . . ?															
Ljubljana — ljud. posoj. . .	1087400	82	1070343	40	2157744	22	178802	40	155036	67	13329	95	46304	90	1612
Ljubno . . . . . ?															
Loškotok na Taboru	5340	82	6417	96	11758	78	5324	—	200	—	700	—	—	—	42
Marenberg . . . . . ?															
Marezige . . . . . ?															
Medulin	4608	83	5710	93	10319	76	2447	—	1009	37	4560	—	1945	20	291
Mengeš . . . . . ?															
Metlika . . . . . ?															
Mokronog	5617	80	6555	75	12173	55	4628	—	1028	—	1540	—	480	—	217
Mošnje	1254	25	916	50	2170	75	691	—	410	—	—	—	—	—	122
Naklo	1373	26	799	32	2172	48	1230	76	564	67	—	—	—	—	47
Osap . . . . . ?															
Pišece . . . . . ?															
Planina	11845	93	13061	24	24907	17	1016	08	1000	—	11120	—	680	—	94
Polhov-Gradec	8167	34	9345	82	17513	16	4274	—	3536	85	—	—	3810	—	139
Poljane	35053	12	29794	51	64847	63	7396	50	?	—	920	—	3240	—	—
Preska	1714	—	11	72	1725	72	1660	—	—	—	—	—	—	—	18
Pulj . . . . . ?															
Radeče	9723	62	11199	37	20922	99	5610	32	1170	22	7576	77	2707	51	455
Rečica	11302	67	4992	62	16295	29	8910	—	4830	43	100	—	1601	37	418
Renče . . . . . ?															
Ribnica . . . . . ?															
Ricmanje . . . . . ?															
Rob	5133	86	3692	—	8825	86	4654	—	390	—	300	—	380	—	166
Roč . . . . . ?															
Rova	8416	79	8711	27	17128	06	4261	—	870	—	7816	27	—	—	219

I m e	Prejemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Rovte	4504	77	3447	20	7951	97	1463	—	3283	07	91	—	663	58	181
Selce	18457	81	19463	59	37921	40	15010	16	4427	30	840	—	1521	50	306
Semič	12153	79	11100	33	23254	12	6791	—	4477	06	6480	38	1162	—	80
Senožeče	2861	—	2879	41	5240	41	410	—	427	51	1110	—	1820	—	284
Sevnica . . . . . ?															
Sinčavas . . . . . ?															
Skrijle . . . . . ?															
Smednik	1912	18	1911	77	3823	95	1586	81	200	—	700	—	—	—	18
Sorica	5487	27	5487	27	10974	54	2600	—	100	—	3620	—	—	—	23
Srednjasvas	25183	22	26377	24	51560	46	17585	—	8561	40	5190	—	3158	—	?
Staraloka	24611	18	23066	72	47677	90	6559	—	11977	75	8940	—	2284	—	218
Stari grad . . . . . ?															
Stari trg	12994	19	11143	26	24137	45	10050	—	3975	—	1095	—	2576	—	551
Struge	4996	29	5027	44	10023	73	1840	—	4560	—	360	—	—	—	38
Sv. Ema . . . . . ?															
Sv. Jakob ob Savi	2004	50	1992	24	3996	74	986	—	548	—	1040	—	25	—	135
Sv. Jurij ob j. ž. . . . . ?															
Sv. Jurij pri Kranji . . . . . ?															
Sv. Križ pri Kostanjici	15613	63	12331	34	27944	97	9490	—	7590	—	4680	—	4982	05	+8
Sv. Križ pri Litiji	6682	07	5727	77	12409	84	3233	16	1857	19	2200	—	2760	—	230
Sv. Kunigunda	2585	89	2876	59	5462	48	2051	97	1138	97	500	—	—	—	77
„ Lenart . . . . . ?															
Šebrelje	1651	83	1195	14	2846	97	612	—	838	21	50	—	709	07	97
Škocijan	12034	43	10869	20	22903	63	11152	20	5605	46	2160	—	743	—	475
Škofjaloka	10415	71	8400	04	18815	75	6596	20	5768	—	—	—	—	—	33
Šmarije	5630	46	5867	24	11497	70	4195	—	757	23	—	—	1340	—	191
Šmartno	9305	46	9209	42	18514	88	6997	—	1200	—	1990	—	1670	—	163
Šturije	5788	86	5927	56	11716	42	1865	97	890	89	2970	—	315	—	189
Št. Ilij pod Tur. . . . . ?															
Št. Janž . . . . . ?															
Št. Jernej	13762	11	7294	71	21056	82	9210	—	1431	63	3650	—	1893	—	484
Št. Peter	17852	08	24764	45	42616	53	13944	—	9244	78	2791	—	3150	—	383
Št. Rupert	6036	89	6369	12	12406	01	5067	30	1350	—	610	—	850	—	196
Št. Vid	24315	23	15376	87	39692	10	12836	79	—	—	—	—	1210	—	386
Tinjan . . . . . ?															
Tomaj	3371	22	3396	87	6768	09	526	—	550	—	2800	—	100	—	356
Tomišelj	10273	45	7984	77	18258	22	8204	—	3670	07	680	—	1640	—	404
Trebelno	7000	77	6219	10	13219	87	5218	86	1817	—	1400	—	700	—	163
Trnovo	18288	04	15369	13	33657	17	11560	64	6242	02	2074	22	3656	35	677
Trzič	8541	87	9933	—	18474	87	5285	66	5488	21	1100	—	191	10	?
Trzišče	872	20	811	90	1684	10	469	—	10	—	—	—	400	—	97
Tunice	2922	44	2347	30	5269	74	956	—	740	—	—	—	1400	—	45
Velike Lašče	10540	52	9595	—	20135	52	4394	86	20	—	7050	—	—	—	62
Vipava	45930	76	45562	84	91493	60	8633	—	27476	46	16187	88	9960	—	1093
Višnjagora	18120	97	18396	60	36517	57	10079	—	2988	—	11982	—	839	22	300
Vojsko . . . . . ?															
Vrhnika	51522	52	48887	45	100409	97	32440	—	?	—	3 ?	—	1663	86	206
Zagradec	7361	84	8002	37	15364	21	6780	—	400	—	200	—	80	—	89
Zatičina . . . . . ?															
Zg. Besnica	1190	08	1171	20	2361	28	625	—	310	—	850	—	110	—	46
Zg. Tuhinj	6263	44	5710	11	11973	55	2324	—	2088	09	1500	—	1640	—	155
Žiri	11268	92	9303	73	20572	65	7249	—	4479	55	4760	—	1320	—	256
Župa Raščane . . . . . ?															
Žužemberk	9204	05	6757	10	15961	15	4561	45	1075	—	2540	—	473	49	204

Državni proračun za l. 1904.

Skupne potrebe so od 1641 mil. kron narasle v letu 1901. na 1734,771.291 K in je proračunjeno pokritje teh ogromnih potreb na 1737,509.991 kron.

Nas zanima seveda, najbolj isti del proračuna, ki se ozira na poljedelstvo.

Od zgoraj navedenih skupnih potreb po 1734,771.291 kron pride na poljedeljsko ministerstvo 48,719.162 kron toraj cela bora $\frac{1}{36}$; ta za poljedeljsko ministerstvo namenjeni znesek je za 1,650.206 K večji, kot lansko leto, to pa radi tega, ker so se med drugim podpore za nedržavne kmetijske šole zvišale in se je tudi za pospeševanje zadružništva določilo 169.000 kron več kot lansko leto.

Vabilo
na

izvanredni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Tomišlju, registrov. zadruga z neomejeno zavezo, koji se bode vršil na Sv. Treh Kraljev dan, t. j. 6. januarja 1904, ob 3. uri popoldne v župnišču.

Vspored:

1. Sprememba pravil.
2. Volitev načetstva.
3. Slučajnosti.

Načelstvo.

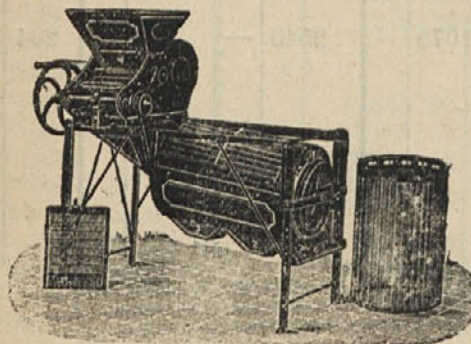
Vsaki gospodinji

je čestitati, ki glede na zdravje, prihranek in dobri okus uporablja Kathreiner-Kneippovo sladno kavo.

Vljudna prošnja: Pri kupovanju ne zahtevajte samo »sladne kave«, ampak izrečno vselej — Kathreinerjevo — Kneippovo sladno kavo in odjemajte jo le v izvornih zavojih, kakršnega kaže ta podoba.

Delniška družba tovarne strojev N. HEID v Stockerau.

Trijerji

(čistilniki)

za vsakovrstne namene s kovanimi plehi patent „Heid“.

Trijerji

za laneno seme, deteljo, rž, lečo in bob.

Vprave za skladišča, posebno dober sistem in popolna izvršitev.

Excelzior, mlin za šrotanje, pat. „Heid“.

Lahek za goniti! Veliko naredi! Nizka cena!

Nad šestdeset prvih odlikovanj! 20112-3

Tak
težak prešič

zredi se le s pridajo

Barthelovega klajnega apna

v enajstih mesecih. I. Melzer piše 9. decembra 1896: „Z od Vas doblim klajnim apnom dosegel sem v lastni reji pri jednat mesev starem mladiču navadne kmečke pasme spitano težo 250 kil.“

Barthelovo klajno apno ie najboljšie in najcenejše sredstvo, da se žival obvaruje pred zlomljenjem kosti, hromostjo žrebet, telet in pujskov, za izrejo mladičev, zvišanje mleka, proti glodanju lesa, pitju gnojnice, za nesenje jaje pri kokoših itd. Popis in priznanja brezplačno.

M. Barthel & Comp., Dunaj

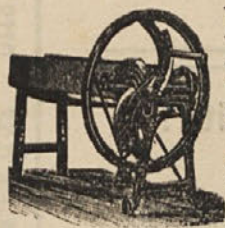
X. Siccardsburggasse 44.

20412-2

Vse tu naznanjene predmete preskrbi tudi »Gosp. Zveza« po orig. cenah.

Vse vrste slamoreznice

lahko tekoče za na roko in do najmočnejših za na gepelj ali vodno moč v veliki izbiri priporočata

Karol Kavšeka nasl.

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino in zaloga strojev
Ljubljana, Dunajska cesta 16.

Tudi se dobijo po najnižji ceni vsi drugi poljedeljski stroji kakor: **gepelni mlatilnice, reporeznice, mlini za šrotati in mleti, preše za sadje in grozdje, trombe in cevi za vodovode in sploh vsa železnina.**

190 x-9 Slovenski ceniki brezplačno.

Žive velike uharice

volkove, medvede, divje mačke, ptice roparice, kakor vse vrste žive divjačine kupuje

G. Frank,

tvrdka za izvažanje živé divjačine, veletrgovina z živalimi.

Dunaj V., Zentagasse 48.

v lastni hiši. 193 12-8

Ilustrovani kupovalni ceniki z neobhodno potrebnim svetovalcem za lovce in prijatelje lova brezplačno in poštne prosto.

„Gospodarska Zveza“

v Ljubljani, Gradišče št. 1

naznanja svojim udom, da ima vedno v zalogi vsa potrebna **umetna gnojila**, kakor **Tomaževo žlindro, kalijevo sol, solitar, superfosfat (koščeno moko)** in **Barthel-ovo klajno vapno.**

Naročila se točno izvršujejo!

Najnovejša iznajdba!

Mlini za drobljenje

„Hospodar“

s stoječimi kamni

Iznajdba

češke industrije.

Teče lahno. — Cena nizka.

Dalje za zimsko dobo:

**Stroj za obrezovanje
repe.**

Stroj za ribanje repe.

Reznica za krompir.

**Valaške plahte za konje
zarobljene, iz čiste volne.**

Zahtevajte cenik! Zahtevajte cenik!

Društvo „Hospodar“

v Hustopečih u Bečvou, Moravsko.

192 x-5

Nj. svetost papež Leon XIII.

sporočili so po svojem zdravniku prof. dr. Laponiju gospodu lekarnarju Gabr. Piccoliju v Ljubljani pristrčno za hvalo za doposlane Jim stekleničice

tinkture za želodec

in imenovali „Dvor. založnikom Nj. svetosti“.

Imenovani zdravnik ter tudi mnogi drugi sloviti profesorji in doktorji priporočajo boleham G. Piccolijevo

želodčno tinkturo

katera kreпча želodec, pospešuje slast, pospešuje prebav. III. 176 24-18 ljanje in telesno odprtje.

Naročila vsprejema proti povzetju in točno izvršuje G. Piccoli, lekarnar „pri angelju“ v Ljubljani, na Dunajski cesti.

Tinkturo za želodec pošilja izdelovatelj v skatljah po 12 in več steklenič. — Poštino mora plačati p. n. naročnik.

C. kr. priv.

pred ognjem in tatovi varne

blagajne

prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic

M. Adlersflügel

založnik Raiffeisnovih posojilnic

Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 13.

(170) 24-23

Nad 360.000 v rabi!

Nad 600 prvih odlikovanj!

Popolne oprave za mlekarno na roko

194 12-7

Delniška družba Alfa-Separator

Zaloga za južne dežele:

v Gradcu, Annenstrasse 26.

Prosim berite!

Prosim berite!

Radovoljno vam potrdim, da so od vaše cenjene tvrdke za našo mlekarno postavljeni stroji, in mlekarske oprave sploh najboljše kakovosti in nas v vsaki svrhi popolnoma zadovoljujejo. Z opravičenim ponosom se zato lahko sklicujete na tukajšno mlekarsko opravo, katera se gotovo lahko prišteva k najmodernejšim delovršbam.

Spoštovanjem

Deželna mlekarna in šola za sirarstvo

v Kromerizu, Moravsko.

Kromeriz, dne 20. maja 1903.

Anton Liska, l. r. ravnatelj.

in na silo: Aparate in posode.

Najizvrstnejši in priznано najboljši

plugi iz jekla, brane, poljski valarji,

stroji za sejanje 'Agricola',

amerikanski stroji za košnjo in žetev,
za mrvo, deteljo in žito,

za obračanje mrve, grablje za seno in žetev.

Preše za seno, slamo, vino, sadje in hidraulične preše.

Mlini za grozdje, stroji za obiranje grozdja,
mlini za sadje,

brizgalnice za trte in rastline,

priprave za sušenje sadja in prikuhe.

izdeluje po najnovejši in poznano najboljši napravi

Ph. Mayfarth & Comp.

tovarne za poljedelske stroje, livarne železa in zavodi za napravo plugov.

Ustanovljene 1872.

DUNAJ, II./1. Taborstrasse št. 71.

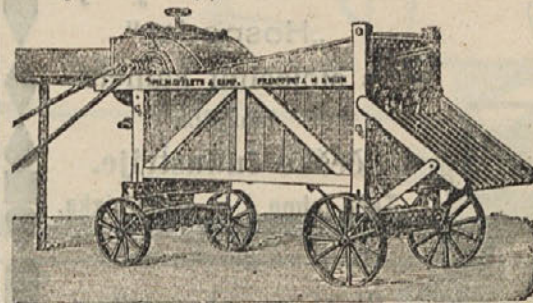
900 delavcev.

Odlikovane s črez 500 zlatimi in srebrnimi svetinami itd.

Obširni katalogi brezplačno. — Zastopniki in prodajalci se radi sprejmó.

stroji za mlatiti

s patentovanimi okroglimi in mazljivimi tečaji, na roko in na vital ali z motorjem,

vitelji

(kupje)

za naprego,

mlini

za čiščenje žita,

trijerji,

za roškanje

turšice,

stroji za rezanico s patentovanimi, okroglimi in mazljivimi tečaji.

reznice za repo, mlini za šrot, parniki za krmo, štedilne peči,

obračljive sesalke za gnojnico

in vse druge poljedelske stroje

200 8-3